

Datum
2019-10-01
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
ASN-2019-10247

Yttrande

Till
Revisorskollegiet

Granskning av missbruks- och beroendevård SR-2019-32

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Efter granskning bedömer Malmö stadsrevision att arbetsmarknads- och socialnämndens missbruks- och beroendevård för vuxna inte är helt ändamålsenlig. Bedömningen grundar sig på flera delbedömningar utifrån revisionsfrågor inom nio olika frågeområden.

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att Malmö stadsrevision belyser förbättringsområden och att rekommendationerna är relevanta. Flertalet av rekommendationerna ligger i linje med nämndens pågående eller planerade arbete inom missbruks- och beroendevården för att skapa en modell för en sammanhållen vård som omfattar behandling för missbruk och beroende samt stödjande insatser för att öka brukares förutsättningar att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället.

Yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden välkomnar Malmö stadsrevisions rekommendationer vars syfte är att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig missbruks- och beroendevård. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att Malmö stadsrevision belyser förbättringsområden och att rekommendationerna är relevanta. Flertalet av rekommendationerna ligger i linje med nämndens pågående eller planerade arbete inom missbruks- och beroendevården för att skapa en modell för en sammanhållen vård som omfattar behandling för missbruk och beroende samt stödjande insatser för att öka brukares förutsättningar att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället.

Processer och rutiner

Revisionens bedömning är att det i huvudsak finns dokumenterade processer och rutiner i tillräcklig omfattning.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Förvaltningsövergripande rutiner för arbete med öppenvårdsinsatser tas fram.

- Kärnprocessen för boende och vägledningen för bosocialt stöd förtydligas gällande målgruppen vuxna personer med missbruks- och beroendeproblematik.
- Fortsatt implementering av handlingsplanen för missbruk och beroende sker.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Förvaltningsövergripande rutiner för arbetet med öppenvårdsinsatser tas fram.

Nämndens svar:

I september påbörjades en intern utredning angående nämndens egen öppenvård. Utredningen ska resultera i ett förslag på organisering av en gemensam och samlad öppenvård för barn, unga och vuxna med lokal förankring och placering. Utredningen beräknas vara klar i november varefter förvaltningsledningen ska ta ställning till förslaget samt fatta beslut om ett genomförande utifrån detta. Förvaltningsövergripande rutiner för öppenvården kommer därefter att utarbetas.

Kärnprocessen för boende och vägledningen för bosocialt stöd förtydligas gällande målgruppen vuxna personer med missbruks- och beroendeproblematik.

Nämndens svar:

Vägledningsdokument för bistånd till boende beslutades av förvaltningsledningen i maj 2019 och implementerades samma månad. Vägledningen ger stöd för socialsekreterarna inför beslut vid ansökan om boende. I vägledningsdokumentet framgår bl.a. nämndens ansvar vad gäller boende för personer med missbruks- och beroendeproblematik.

Kärnprocess boende kommer under oktober 2019 att kompletteras med en vägledning om bosocialt stöd, där en av flera målgrupper för insatsen är personer med missbruks- och beroendeproblematik. Av vägledningen kommer det att framgå målgrupper samt vilket stöd som kan ingå i insatsen.

Fortsatt implementering av handlingsplanen för missbruk och beroende.

Nämndens svar:

Handlingsplanen är en sammanfattning av de förbättringsåtgärder som nämnden identifierat utifrån Malmö stads riktlinjer för missbruks- och beroendevården, samt förslag på åtgärder för de behov som är prioriterade. Handlingsplanen är en del av nämndens ständigt pågående förbättringsarbete. Flera av åtgärderna i handlingsplanen är under genomförande och beskrivs under andra rubriker i detta ärende. Ett av de utvecklingsbehov som inte återfinns under andra rubriker är kompetensutveckling och det beskrivs därför nedan.

Nämnden har ett introduktionsprogram för nyanställda. En del av programmet är specifikt för personer som arbetar med missbruk och beroende. I höst kommer ett nätverk att bildas med uppdrag att löpande kvalitetssäkra denna del av introduktionen. Nämnden har även kompetensutveckling för mer erfarna medarbetare. Det har påbörjats ett arbete med att ta fram en förvaltningsövergripande kompetensutvecklingsprocess vilken inkluderar medarbetare som arbetar med målgruppen.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Kärnprocessen för boende och vägledningen för bosocialt stöd förtydligas gällande målgruppen vuxna personer med missbruks- och beroendeproblematik.

Nämndens svar:

Komplettering av kärnprocess och vägledningen för bosocialt stöd förväntas ge en större tydlighet om vilket ansvar nämnden har för att ge bistånd till boende för personer med missbruks- och beroendeproblematik och vilket socialt stöd målgruppen kan få.

Fortsatt implementering av handlingsplanen för missbruk och beroende.

Nämndens svar:

Fortsatt implementering av aktiviteterna i handlingsplanen ska leda till att nämnden bedriver en missbruks- och beroendevård inom de ramar som nämndens riktlinjer utgör. Det innebär att missbruks- och beroendevården bedrivs effektivt, med kvalitet, att likställighet råder i kommunens olika delar samt att den enskilde erhåller insatser baserade på individuella behov.

Kompetensutvecklingen syftar till att medarbetarna ska få tillräcklig kompetens och stöd i sitt arbete för att brukarnas ska få insatser som baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Utredning och uppföljning

Bedömningen är att utredning och uppföljning av insatser på individnivå delvis sker i tillräcklig omfattning.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Det sker en likvärdig myndighetsutövning mellan socialtjänstavdelningarna.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda.

Det sker en likvärdig myndighetsutövning mellan socialtjänstavdelningarna.

Nämndens svar:

Under våren fick en arbetsgrupp i uppdrag att ta fram ett förslag på en plan med konkreta aktiviteter för att implementera en gemensam kultur och arbetssätt som säkerställer likvärdiga utredningar, bedömningar, planeringar och uppföljningar av brukare med missbruk och beroende. Förslaget presenterades för enhets- och avdelningschefer fokusområde vuxna i juni. Under hösten kommer de olika aktiviteterna i planen att resurssättas och tidsplaneras. De kommer att påbörjas senast januari 2020. Några av aktiviteterna är redan påbörjade. Planen innehåller aktiviteter under nio rubriker och de sammanfattas kort nedan.

Samverkan med beroendevården Region Skåne.

Spridningskonferens ska planeras i höst och genomföras under våren 2020 för att starta implementering av den gemensamma *Handbok för en sammanhållen vård*.

Samverkan med kriminalvården.

I juni beslutades en ny överenskommelse mellan ASF och Kriminalvården som innehåller arbetsprocesser vid kontraktsvård, vårdvistelse, villkorlig frigivning och ansvarsförbindelse. Denna har integrerats i kärnprocessen missbruk och i introduktionsprogrammet för nyanställda. Överenskommelsen innehåller även struktur och organisering av samverkan på ledningsnivå, vilket påbörjas i oktober.

LVM rutiner och kultur

Process och checklista för LVM ska utarbetas och implementeras för att därefter ingå i introduktionen för nyanställda. Utbildare i LVM ska utses samtidigt som åtgärden ska tidsplaneras.

ASI

Ny utbildare i ASI utbildas i september för att starta metodstöd och utbildningar 2020. ASI (Addiction Severity Index) är en kartläggningsintervju vid utredning av problem och hjälpbehov inom flera livsområden hos personer med missbruk och beroende. Nämnden ska utreda i vilken utsträckning ASI genomförs med brukare samt om rutinerna följs och är ändamålsenliga.

Uppföljning på individnivå

Förvaltningen ska tydliggöra vad som är beslutat beträffande uppföljning på individnivå samt om metod och arbetssätt är ändamålsenligt. Därefter beslutas ett enhetligt arbetssätt kring uppföljning samt en plan för implementering.

Systematisk uppföljning

Se beskrivning under rubriken *Utvärdering*.

Kärnprocess missbruk

En allmän genomgång och justering av kärnprocessens innehåll och form ska genomföras samt processföljsamhet undersökas i valda delar. Detta är en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Kompetensutveckling

Utöver den utveckling av introduktionsprogrammet för nyanställda som beskrivs under rubriken *Processer och rutiner* är förslaget att även den lokala introduktionen som sker på varje avdelning ska göras mer lika. Det finns förslag på olika forum på medarbetarnivå och chefsnivå och en årlig sammankomst ”missbrukets dag” med syfte att upptäcka och lyfta likheter och olikheter i arbetet samt för att skapa känsla av gemenskap och sammanhangsmarkering. Detta ska beslutas och planeras under hösten för att implementeras under 2020.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Likvärdig myndighetsutövning inom förvaltningen kräver förutom gemensamma och tillämpbara styrdokument och arbetsprocesser också en gemensam kultur. Det är en utmaning att skapa en gemensam kultur inom förvaltningen. Stort arbete pågår att skapa en gemensam kultur då sex nämnder med tillhörande förvaltningar slagits samman. Nämnden förväntar sig att de aktiviteter som genomförs kommer att minska både variationen av processföljsamhet och den skillnad i myndighetsutövningen som andra verksamheter upplever. Nämnden förväntar sig också att aktiviteterna ska bidra till en mer gemensam kultur för förvaltningen.

Insatser

Bedömningen är att det inte fullt ut finns tillgång till insatser efter individens behov.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Stärka samverkan mellan socialtjänstavdelningarna gällande interna insatser i syfte att skapa likvärdighet för personer med missbruks- och beroendeproblematik, oavsett vilken socialtjänstavdelning de tillhör.
- Det finns tillgång till insatser för målgruppen utifrån individens behov.
- Stärka arbetet med att utveckla en sammanhållen vårdkedja, främst gällande boende och sysselsättning.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda samt vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Stärka samverkan mellan socialtjänstavdelningarna gällande interna insatser i syfte att skapa likvärdighet för personer med missbruks- och beroendeproblematik, oavsett vilken socialtjänstavdelning de tillhör.

Nämndens svar:

Nämnden är medveten om att tillgången till interna insatser för målgruppen har varierat inom förvaltningen. För att åtgärda detta pågår en intern utredning som ska resultera i ett förslag på organisering, ledning och styrning av en gemensam och samlad öppenvård med lokal förankring och placering. Öppenvården ska omfatta insatser till barn, unga och vuxna, och inkluderar målgruppen personer med missbruk och beroende. Syftet är att skapa en öppenvård som ger Malmöborna tillgång till en likvärdig och bra öppenvård oavsett var i staden de bor. I uppdraget ingår att föreslå en organisering som gör det möjligt att styra verksamhet efter behov och efterfrågan och att effektivt planera, driva och utveckla verksamheten. Organiseringen ska underlätta att upprätthålla kvalitet och profession i verksamheten. Utredningen ska vara klar i slutet av oktober. Därefter ska förvaltningsledningen ta ställning till förslaget och samverkan med fackliga organisationer ske. Den öppenvård, för personer med missbruk, som idag är lokalt placerad och organiserad i olika avdelningar har redan börjat samverka och gjorts tillgänglig för alla malmöbor som tillhör målgruppen.

Tillgång till insatser för målgruppen utifrån individens behov.

Nämndens svar:

Enligt revisionen är det svårt att hitta insatser till personer med samsjuklighet, LARO-patienter, våldsutsatta kvinnor, unga vuxna och äldre. Nämnden är medveten om detta och det är inte ett unikt problem för Malmö stad utan ett problem för många kommuner. Nämnden arbetar ständigt med att hitta lämpliga insatser för målgrupper som har komplexa vårdbehov eller består av förhållandevis få personer med specifika behov. När det gäller unga vuxna har Malmö stad som deltagare i missbruksutskottet, Regional samverkansgrupp psykiatri, tagit fram ett underlag kring behovet av åldersanpassad avgiftning för barn och unga vuxna. Underlaget ska sammanställas och diskuteras i utskottet i höst för att föra en dialog med Region Skåne om hur behovet kan tillgodoses på bästa sätt. Nämnden har en pågående dialog med Region Skåne kring insatser för LARO-patienter och kommer i höst att delta i ett nätverksmöte mellan LARO-mottagningarna i Skåne och Skånes kommuner. Gällande missbrukande våldsutsatta kvinnor har nämnden initierat en samverkan med stadsmissionen gällande kompetensutvecklingsinsatser under våren 2020. Gällande äldre och personer med samsjuklighet samverkar nämnden med FSF och HVOF som också har ansvar för dessa målgrupper. Detta beskrivs mer ingående under rubriken *Samverkan*.

Att ge insatser utifrån individens behov inkluderar en jämställd biståndsbedömning. För att öka kunskapen om jämställd och jämlik biståndsbedömning kommer 1:e socialsekreterare att få utbildning i detta i december. De ska därefter handleda socialsekreterarna med syfte att öka medvetenheten och att ställa rätt frågor i det dagliga bemötandet, vilket i förlängningen förväntas ge bättre grund för beslut.

För att nämnden ska kunna erbjuda insatser utifrån målgruppens behov behöver nämnden ha en underbyggd bild av omfattningen av behoven. Nämnden arbetar för att kunna göra en sådan kartläggning under 2020. Planeringen är att utgå från de ASI-intervjuer som förvaltningen genomför med flertalet av de personer som söker missbruksvård. Första steget i kartläggningen är att utreda i vilken utsträckning de intervjuer som genomförs är representativa för hela målgruppen samt hur detta underlag annars kan kompletteras för att ge ett mer heltäckande bild.

Stärka arbetet med att utveckla en sammanhållen vårdkedja, främst gällande boende och sysselsättning.

Nämndens svar:

Nämnden har gjort en inventering av vilka genomgångsboenden som finns inom förvaltningen och till vilka målgrupper som dessa riktar sig till. En ny organisation för genomgångsboenden kommer att införas i början av år 2020. Den nya organisationen ska bl.a. tydliggöra ansvaret för sociala stödinsatser samt leda till att boenderesurserna bättre anpassas till olika målgruppers behov. En av målgrupperna är personer med missbruk och beroende.

Nämnden har en analysgrupp för boende. I gruppen ingår bl.a. chefer för boende och missbruks- och beroendevården. Analysgruppen gör löpande analyser av vilka boenden som

finns och hur dessa motsvarar behoven hos olika målgrupper samt tar fram underlag för beslut om att ställa om boenden eller att starta nya.

Nämnden har tagit fram en ny rutin för bättre samverkan mellan vuxensektionerna, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsavdelningen kring personer med missbruk och beroende. Rutinen innebär att enheterna upprättar en gemensam vårdplan tillsammans med brukaren innan eventuell missbruksbehandling och följer upp planeringen gemensamt. Rutinen har börjat implementeras. I anknytning till den nya rutinen kommer medarbetare på arbetsmarknadsavdelningen och på ekonomiskt bistånd under hösten få kompetensutveckling kring hur förvaltningen arbetar med missbruk och beroende.

IPS (Individual Placement and Support) är en evidensbaserad metod för arbetsrehabilitering för personer med missbruk, psykiska funktionsnedsättningar eller samsjuklighet. IPS har i studier visat goda resultat för målgruppen beträffande förflyttning mot utbildning, studier eller arbete. Avdelningschefer inom ASF utreder under hösten hur en implementering av IPS skulle kunna ske i förvaltningen. Målgruppen är i så fall personer med missbruk eller beroende som behöver aktualiseras för arbetsmarknadsplanering med målsättningen att komma ut i sysselsättning och bli självförsörjande. Åtgärden förväntas leda till beslut kring om och i så fall hur en implementering av IPS kan ske i nämndens verksamheter. Vid implementering förväntar sig nämnden att metoden blir en del i att stärka arbetet med en sammanhållen vårdkedja beträffande sysselsättning och självförsörjning.

Utvärdering

Bedömningen är att utvärdering av utredning och insatser på aggregerad nivå inte görs i tillräcklig omfattning.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Systematisk utvärdering av missbruks- och beroendevården sker på aggregerad nivå och att resultatet används i verksamheten, exempelvis gällande utvärdering av insatsernas resultat.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Nämndens svar:

Systematisk uppföljning och utvärdering av insatsernas resultat är en utmaning som många kommuner brottas med inom fler verksamhetsområden. Nämnden har haft ett pågående arbete för att utveckla systematisk uppföljning under flera år. 2017 och 2018 utbildades chefer och medarbetare inom fokusområde vuxen i Sveriges kommuner och landstings (SKL) utbildning i systematisk uppföljning. Inom ramen för utbildningen genomfördes några mindre piloter men de ledde inte till ett system som kunde användas i större skala inom fokusområdet. Ett fortsatt arbete pågår inom nämnden att i pilotform testa olika arbetssätt och system för systematisk uppföljning.

Idag följs behandlingsinsatser upp på individnivå tillsammans med den enskilde brukaren, men inte på ett sätt som dokumenteras, eller går att sammanställa på aggregerad nivå. Nuvarande arbetssätt och rutiner i kärnprocessen, för att dokumentera uppföljning efter avslutad behandling, är inte ändamålsenliga. Någon sammanställning är därför inte heller meningsfullt utifrån ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Sammanställning av nuvarande uppföljning skulle dessutom vara administrativt belastande eftersom det inte är registrerat i ett ändamålsenligt digitaliserat verktyg.

Det är en utmaning och det tar tid att försöka hitta ett system för systematisk uppföljning vars resultat är användbart för kvalitetsutveckling av verksamheten. Systemet får inte heller bli så administrativt belastande att det tar orimligt mycket tid från socialsekreterarnas andra mer brukarnära arbete. Nämnden fortsätter arbetet med att söka efter eller utveckla ett hållbart system för systematisk uppföljning och följer vad som sker på nationell nivå inom frågan. Under hösten ska de erfarenheter som gjorts av verktyget Ubåt (Uppföljning och beskrivning av åtgärder) sammanställas för att kunna ta ställning till om verktyget är ändamålsenligt för systematisk uppföljning. Ubåt är ett komplement till ASI-intervjuerna och tillsammans kan de utgöra ett uppföljningsinstrument som kan visa på förändring och effekt. Nämnden tittar också på andra digitala journalsystem, som inte är specifika för missbruks- och beroendevården, för att undersöka om de kan skapa förutsättningar att följa upp insatser.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Genom åtgärderna förväntas nämnden följa vad som sker på nationell nivå inom utvecklingen av systematisk uppföljning för socialtjänsten. Genom att fortsätta att testa olika system och arbetssätt förväntas nämnden hitta ett ändamålsenligt sätt att arbeta med systematisk uppföljning som kan utgöra en grund för kvalitetsutveckling av missbruks- och beroendevården.

Barnperspektivet

Bedömningen är att barnperspektivet inte beaktas i tillräcklig omfattning.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- En definition tas fram av vad begreppet barnperspektiv innebär inom missbruks- och beroendevården för vuxna.
- Malmö stads riktlinjer för missbruks- och beroendevård följs i de delar som handlar om samtal med barn.
- Kärnprocessen för missbruk och beroende tydliggörs gällande hur arbetet ska bedrivas då det finns barn i familjen.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

En definition tas fram av vad begreppet barnperspektiv innebär inom missbruks- och beroendevården för vuxna.

Nämndens svar:

Under hösten och vintern kommer en stor utbildningsinsats att genomföras för barnrättsombuden. De kommer att få en tvådagarsutbildning med fokus på FN:s konvention om barnets rättigheter. Utbildningen kommer att ge fördjupade kunskaper i barnrättsarbete inom socialtjänst, prövning av barnets bästa, vad barnrättslagen innebär för nämndens verksamheter samt barnets rätt till delaktighet och inflytande i frågor som rör dem. Utbildningen avslutas i mars 2020.

I samband med utbildningen för barnrättsombuden kommer alla sektionschefer få en halvdagsutbildning inom FN:s konvention om barnets rättigheter med inriktning på socialt arbete samt med fokus på chefens ansvar i genomförandet av ett rättighetsbaserat arbete inom nämndens verksamheter. Utbildningen genomförs den 25 oktober.

Aktiviteten inom målområdet *En stad för barn och unga* som innebar att nämnden skulle utveckla ett stödmaterial för barnrätt i praktiken, har justerats. I stället för ett separat stödmaterial för barnrätt ska barnrätten integreras i befintliga stödmaterial. För missbruks- och beroendevården innebär det att det planerade arbetet med genomgång och justering av kärnprocessen missbruk, som nämns under rubriken *Utredning och uppföljning*, även ska omfatta en kvalitetssäkring av processen utifrån ett barnrättsperspektiv. Arbetet kommer att påbörjas senast januari 2020 och en plan för genomförande kommer att upprättas.

Malmö stads riktlinjer för missbruks- och beroendevård följs i de delar som handlar om samtal med barn.

Kärnprocessen för missbruk och beroende tydliggörs gällande hur arbetet ska bedrivas då det finns barn i familjen.

Nämndens svar:

Nämnden är medveten om att det saknas tydliga direktiv kring hur samtal med barn i familjer med missbruk ska genomföras. Samtal med barn kan utgöra en del av tillämpning av ett barnrättsperspektiv inom missbruks- och beroendevården. Vem som ska ansvara för samtalen och hur de ska genomföras i praktiken behöver beslutas och förtydligas. Detta kommer att ingå i det planerade arbete kring en allmän genomgång och justering av kärnprocessens innehåll och form.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

De planerade åtgärderna förväntas höja kompetensen hos medarbetarna så att nämnden kan utarbeta en definition av barnrättsperspektiv inom missbruks- och beroendevården samt tydliga direktiv för hur samtal med barn ska bedrivas inom området.

Samverkan

Bedömningen är att det inte fullt ut finns en fungerande samverkan med funktionsstödsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och Region Skåne i frågor som rör missbruks- och beroendevården.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Det finns en fungerande samverkan på individnivå med funktionsstödsnämnden, hälsa-, vård- och omsorgsnämnden och med Region Skåne i frågor som rör personer med missbruks- och beroendeproblematik.
- Ansvarsfördelningen förtydligas mellan arbetsmarknads- och socialnämnden och funktionsstödsnämnden för personer med samsjuklighet.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda samt vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Den samverkansgrupp/styrgrupp socialpsykiatri som ASF och FSF startade hösten 2018 har etablerats. Gruppen har utökats med enhetschefer från båda förvaltningarna. Gruppen identifierar och beslutar om utvecklingsarbete som rör den gemensamma målgruppen och skapar förutsättningar för en fungerande samverkan. Förvaltningarna ser samtidigt över organiseringen och uppdragsbeskrivning av det socialpsykiatriska teamet då det är en ny arbetsgrupp där deltagarna har olika uppdrag och tillhör olika avdelningar och förvaltningar. Arbetet som bedrivs i samverkansgrupp/styrgrupp socialpsykiatri förväntas leda till utveckling av individanpassade och samordnade insatser för brukare som ASN och FSN har gemensamt ansvar för.

ASN och FSN beslutar årligen en gemensam handlingsplan för utvecklingsarbete inom psykisk hälsa som genomförs med stöd av statliga stimulansmedel utifrån socialdepartementets satsning *Plan för riktade insatser för området psykisk hälsa*. Under hösten kommer en ny plan att tas fram som avser utvecklingsarbete 2020. Innan sommaren fick Kommunförbundet Skåne (Kfsk) besked om ytterligare stimulansmedel som Region Skåne och Skånes kommuner beviljats gemensamt. Dessa medel har avsatts för insatser som syftar till att stärka samverkan för personer som har behov av insatser från flera huvudmän och man lyfter särskilt fram personer med samsjuklighet. Kfsk kommer att fördela medlen under hösten. ASN har skickat in förslag på projekt/verksamheter som faller inom ramen för kriterierna och förväntas få besked om tilldelning av medel i oktober.

Förvaltningsledningen har identifierade utmaningar kring målgrupper som behöver insatser/stöd från flera olika nämnder. Förvaltningsledningen har uppdrag att i dialog skapa överenskommelser om ansvarsfrågan med andra förvaltningar kring dessa.

Den regionala överenskommelsen som rör samverkan för målgruppen mellan Skånes samtliga kommuner och Region Skåne är under omarbetning och förväntas bli klar under hösten. Överenskommelsen har slagits ihop med överenskommelse om personer med psykiska funktionsnedsättningar och överenskommelse om barn som är placerade i boende utanför det egna hemmet. När den är klar kommer frågan kring behov av revidering av den lokala överenskommelsen att aktualiseras. Samverkansforum vuxna beslutade innan sommaren att tillsätta ett lokalt missbruksutskott som ska ansvara för den lokala överenskommelsen och samverkan mellan verksamheter för personer med missbruk. Deltagande myndigheter och förvaltningar ska utse representanter till missbruksutskottet senast i november. I avvaktan på att missbruksutskottet utses har avdelningschefer från ASF och chef på Vuxenpsykiatrimottagning beroende Region Skåne regelbundna dialogmöten. Ett lokalt missbruksutskott förväntas ge en tydlighet i uppdrag och mandat att ta fram en lokal överenskommelse samt att och gemensamt driva utvecklingsarbete utifrån denna.

Nämnden har tillsammans med Vuxenpsykiatrimottagning beroende tagit fram en handbok som rör samverkan utifrån en gemensam arbetsprocess, *Handbok för en sammanhållen vård*. SIP (samordnas individuell plan) ingår som en del i denna arbetsprocess. Som ett led i implementering ska en spridningskonferens planeras och genomföras i höst för personal inom ASF och Vuxenpsykiatrimottagning beroende. Implementering av en gemensam arbetsprocess mellan förvaltningen och Vuxenpsykiatrimottagning Beroende förväntas ge bättre förutsättningar för samverkan i ett tidigt skede.

Nämndens hälso- och sjukvårdsstrateg ingår sedan hösten 2019 i nätverk med motsvarande befattningar inom HVOF och FSF. Nätverket har som uppdrag att kvalitetssäkra så att individer får rättssäker vård. Hälso- och sjukvårdsstrategen har som uppdrag att identifiera och åtgärda brister i samverkan kring individer som har kontakt med flera förvaltningar. Hälso- och sjukvårdsstrategen har också påbörjat arbetet med att se över samverkan med hälso- och sjukvården kring egenvård och läkarkontakter för personer med missbruk som befinner sig på nämndens egna institutioner samt för ungdomar som är placerade på HVB-hem. Arbetet förväntas kvalitetssäkra nämndens arbete enligt hälso- och sjukvårdslagen och samverkan med andra aktörer inom hälso- och sjukvården så att brukarna får en rättssäker vård.

ASF, FSF och HVOF har gemensamt tagit fram två uppdrag. Det ena är att se över en för malmöborna/brukarna gemensam klagomålshantering för de tre förvaltningarna. Det andra uppdraget är att uppdatera och se över gemensamma rutiner och processer för när en brukare har kontakt med mer än en förvaltning. Uppdragen har påbörjats genom att det görs en nulägesanalys av hur processerna fungerar idag samt framtagande av förslag på en gemensam sida på malmo.se. Nästa steg blir att ta fram förslag på en gemensam processbeskrivning med en så hög enhetlighet som möjligt med hänsyn till förvaltningarnas egna förutsättningar. Arbetet ska

vara klart innan hösten 2020. En gemensam klagomålshantering förväntas ge bättre service och tillgänglighet genom att den blir enklare för medborgare att hitta och för medarbetare att hantera. Den förväntas öka möjligheten till systematiskt kvalitetsarbete och en lärande organisation samt säkerställa rättssäkerheten. Gemensamma rutiner och processer för brukare som har kontakt med mer än en förvaltning förväntas förtydliga ansvarsfördelningen och säkerställa rättssäkerheten.

Inköp av insatser

Bedömningen är att inköp av externa insatser inte fullt ut sker i enlighet med gällande lagstiftning.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Inköp av externa vård- och behandlingsinsatser samt boenden med stödinsatser som går utanför befintliga ramavtal sker i enlighet med LOU.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Nämndens svar:

2019-02-20 beslutade nämnden en ny rutin för direktupphandling som reglerar att nämndens direktupphandling överensstämmer med lagen om offentlig upphandling (LOU). Den innehåller tydliga rutiner för hur direktupphandling ska ske och beskriver i detalj hur processen ska genomföras och vilka mallar och underlag som ska användas.

En mall för upphandling av externa vård- och behandlingsinsatser utanför ramavtal ska tas fram som komplement till rutinen för direktupphandling. Mallen kommer ingå i kärnprocessen för missbruk och beroende. Den ska vara klar i oktober och därefter implementeras.

Förvaltningen har beslutat att utreda en avtalsfunktion/funktioner med ansvar för kvalitetssäkring av avtal och vårdfakturor.

Upphandlingsenheten har fått i uppdrag att påbörja en ny upphandling av boendeplatser med stöd för flera olika målgrupper vilket inkluderar personer med missbruk och beroende. Upphandlingen förväntas vara slutförd år 2020.

Nämnden ska under hösten ta fram och implementera en rutin för hur inköp av insatser utanför ramavtal ska genomföras och dokumenteras utifrån LOU. Rutinen förväntas vara implementerad våren 2020.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Åtgärderna som planeras förväntas ge en ökad rättssäkerhet, kostnadseffektivitet och kvalitetssäkring för externa vårdinköp samt följsamhet i förhållande till LOU.

Ekonomisk uppföljning och analys

Bedömningen är att det inte genomförs en tillräcklig uppföljning och analys av kostnaderna för missbruks- och beroendevården.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Det finns en tillräcklig uppföljning och analys av kostnaderna för missbruks- och beroendevården.
- Det finns en effektiv kommunikation mellan verksamheterna och ekonomiavdelningen för att förbättra uppföljningen och analysen av kostnaderna för missbruks- och beroendevården.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Nämndens svar:

Ekonomiavdelningen kommer under hösten att genomföra en översyn av verksamhetskoder och på så sätt säkerställa att kostnaderna för missbruks- och beroendevård särskiljs i redovisningen. Ekonomiavdelningen kommer samtidigt att utse en controller och en ekonom som ska särskilt ansvara för ekonomisk uppföljning av missbruks- och beroendevården. De kommer få i uppdrag att förbättra uppföljningen av kostnaderna för missbruks- och beroendevården och förbättra kommunikationen mellan verksamheterna och ekonomiavdelningen.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Åtgärderna syftar till att säkerställa tillräcklig uppföljning och analys av kostnaderna för missbruks- och beroendevården vilket förväntas leda till bättre styrning och ledning samt bättre kostnadskontroll.

Nämndens uppföljning

Bedömningen är att det inte finns en tillräcklig uppföljning samt återrapportering till nämnden av missbruks- och beroendevården.

Nämnden rekommenderas säkerställa att:

- Det genomförs en tillräcklig uppföljning och återrapportering av verksamhet och ekonomi för missbruks- och beroendevården till nämnden.

Nämndens redovisning av vilka åtgärder som planeras att genomföras och när åtgärderna senast ska vara genomförda

Nämndens svar:

Ekonomiavdelningen kommer från och med årsskiftet att komplettera ekonomisk uppföljning och återrapportering till nämnden så att kostnaderna och verksamhetsvolymerna för missbruks- och beroendevården särredovisas.

Månadsstatistiken till nämnden redovisar hur många malmöbor som fått insatser från nämndens verksamheter.

Nämnden uppmärksammade i samband med målarbetet inför år 2019 att missbruksvården inte hade ett specifikt åtagande i nämndsbudgeten. Inför nämndsbudget 2019 föreslogs därför ett nytt åtagande för målgruppen. Åtagande är att arbetsmarknads- och socialförvaltningen ska skapa en modell för en sammanhållen vård, som omfattar behandling för missbruk och beroende samt stödjande insatser för att öka brukarnas förutsättningar att självständigt klara vardagen i bostaden och i samhället.

I juni 2019 fick nämnden en återrapportering av åtgärder för en verksamhet i balans med budget. Under hösten kommer nämnden att få muntlig återrapportering månadsvis samt i delårsrapport 2019 som kom i september.

Nämnden menar att i ärende ASN 2019:246 återrapporterades brukarundersökningen i sin helhet. Rapporten heter *Sammanställning av resultat – Brukarundersökning individ och familjeomsorgen 2018*. Redovisningen fokuserade på delaktighet, inflytande och tillgänglighet eftersom dessa var prioriterade områden. I bilagan återfinns fullständiga resultat från brukarundersökningen.

Nämndens redovisning av vilka effekter åtgärderna förväntas få på verksamheten

Nämndens svar:

Åtgärderna förväntas ge nämnden tillräcklig uppföljning samt återrapportering av kostnaderna för missbruks- och beroendevården.

Uppföljning av nämndsbudget 2019 kommer att innehålla en mer omfattande återrapportering till nämnden gällande missbruks- och beroendevården än föregående år.

Ordförande

.....
Rose-Marie Carlsson
.....

Direktör

.....
Britt-Marie Pettersson
.....